

EVROPSKA UNIJA I ZAPADNI BALKAN

Dragan Đukanović, Vladimir Trapara (urs.), *Evropska unija i Zapadni Balkan – izazovi i perspektive*, Institut za međunarodnu privredu i politiku, Beograd 2014, 595 str.

Beogradski Institut za međunarodnu politiku i privredu i Fondacija *Hanns Seidel* su 20. i 21. juna 2013. godine zajednički organizovali konferenciju „Izazovi i perspektive pridruživanja zemalja Zapadnog Balkana Evropskoj uniji“. Na ovom skupu je učestvovao veliki broj poznavalaca prilika u EU i na Zapadnom Balkanu, i to prevashodno iz zemalja regiona i iz Srbije. Konferencija je realizovana u okviru projekta „Srbija u savremenim međunarodnim integrativnim procesima – spoljopolitički, međunarodni, ekonomski, pravni i bezbednosni aspekti“ Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije, br. OI179023 (2010–2014). Na skupu su učestvovali i izneli svoje stavove mnogi stručnjaci iz regiona. Njihova izlaganja su urednici skupili u jedan zbornik i podelili u četiri grupe.

U prvu grupu, *Obeležja trenutne situacije u pogledu proširenja EU na Zapadni Balkan*, smestili su devet tekstova. Kao što i sam naziv govori, tekstovi iz ove grupe osvrću se na trenutnu situaciju u pogledu procesa evrointegracija na prostoru Zapadnog Balkana. Iako svi tekstovi imaju svoj poseban značaj s obzirom na temu koju obrađuju, izdvojio bih četiri teksta iz ove grupe koji su, bar meni, posebno interesantni.

Prvi od tih tekstova, tekst mr Sanje Arežine – *Uticao prethodnih proširenja na politiku proširenja Evropske unije i Zapadni Balkan*, odnosi se na posledice dosadašnjih proširenja EU. U prvom delu teksta autorka navodi celokupan istorijat proširenja (widening) EU kao i razjašnjenje samog procesa pristupanja, dok se u drugom delu teksta osvrće na posledice (pozitivne i negativne) dosadašnjeg proširenja EU, uz poseban osvrt na trenutni položaj Republike Srbije u procesu pristupanja EU. Sledeći tekst grupe autora mr Sergeja Uljanina, dr Dragana Đukanovića i dr Željka Jovića, *Bezbednosni izazovi evrointegracije Zapadnog Balkana*, odnosi se na bezbednosne probleme karakteristične ne samo za region Zapadnog Balkana. Autori se osvrću na postojeće kao i na nove bezbednosne izazove navodeći štetan uticaj, moguće načine sprečavanja i borbe protiv pomenutih izazova.

Sledeći tekst koji bih izdvojio je tekst Marije Urošević, *Regionalna saradnja kao preduslov za članstvo u Evropskoj uniji*. Autorka govori o nastanku i funkcionisanju Procesu stabilizacije i pridruživanja, uz osvrt na konkretne obaveze Republike Srbije nakon potpisivanja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju. Uz to, objašnjava značaj i važnost regionalne saradnje u procesu pridruživanja EU i trenutni položaj Republike Srbije po tom pitanju. U poslednjem tekstu prve grupe *Pristupanje Evropskoj uniji*

i prelazne mere (rokovi) u oblasti životne sredine, autor dr Dragoljub Todić objašnjava značenje pojma prelazni period (mera, rok), a na primeru nekoliko država koje su primljene u EU od 2004. godine objašnjava primenu pomenutih prelaznih rokova.

U drugoj grupi tekstova *Odnos Evropske unije prema Zapadnom Balkanu* nalazi se 12 tekstova. U ovoj grupi tekstovi uglavnom govore o samoj EU, njenim zemljama članicama i njihovom odnosu prema regionu Zapadnog Balkana. Ovde bih takođe izdvojio četiri teksta koja su meni bila posebno interesantna.

U tekstu *Srbija u odnosu sa EU*, autorka Nevena Stanković na primeru Republike Srbije prati reformske procese sa aspekta dosadašnjih postignuća i potencijalnih implikacija koje mogu imati po pitanju dalje integracije zemlje u EU, usput objašnjavajući značaj integracionih procesa za kompletan region Zapadnog Balkana. U tekstu *Od Zapadnog ka Centralnom Balkanu – sadašnja tendencija (ne)širenja Evropske unije*, autor Đorđe Pavlović analizira proširenja EU iz 2004. i 2007. godine i dosadašnje integracije regiona Zapadnog Balkana kao i moguće posledice tog procesa.

Brano Miljuš, u svom tekstu *Najuspešnija politika proširenja EU na novim iskúšenjima među zemljama Zapadnog Balkana*, osvrće se na ugovorne osnove i principe na kojima se zasniva politika proširenja EU i na moguća iskúšenja kada je u pitanju proširenje na region Zapadnog Balkana. Goran Ilik Ph.D. i Marjan Gjurovski MA u tekstu *The power of European Union through the prism of political, security and defence concepts* bave se moći EU, posmatranu kroz normativnu i transformativnu moć kao i njihove političke, bezbednosne i odbrambene premise.

Treća grupa tekstova nosi naziv *Odnos država Zapadnog Balkana prema integraciji u Evropsku uniju* i sadrži osam članaka. Tekstovi ove grupe osvrću se na stavove zemalja Zapadnog Balkana prema evrointegraciji. Iz ove grupe bih takođe izdvojio četiri teksta koja su meni bila naročito interesantna.

Prvi tekst ove grupe koji bih pomenuo je teks dr Gorana Nikolića – *Da li su zemlje Zapadnog Balkana blizu ispunjavanja Mاستrihtskih kriterijuma konvergencije EU*. Autor pre svega objašnjava šta su tačno Mاستrihtski kriterijumi nakon čega se osvrće na konkretne nivoe (ne)ispunjenosti pomenutih kriterijuma kod zemalja Zapadnog Balkana. U tekstu grupe autora mr Miloša D. Lutovca, dr Radomira Vujadina i Milene Lutovac, *Ekonomске determinante regionalnog razvoja industrije zemalja Zapadnog Balkana*, autori objašnjavaju značaj industrije, ekonomske indikatore stope rasta BDP-a i stope rasta industrijske proizvodnje uz osvrt na tržište rada. Sve to povezuju sa trenutnim stanjem industrije u zemljama Zapadnog Balkana.

U tekstu dr Nenada A. Vasića i dr Verana Ž. Stančetića, *Društva lobista na prostoru bivše Jugoslavije i integracije u EU*, upoznajemo se sa značenjem, funkcionisanjem i značajem lobiranja. Autori se ovde osvrću na udruženja

lobista u zemljama Zapadnog Balkana kao i na njihovu regionalnu saradnju. U svom tekstu *Napredovanje Bosne i Hercegovine prema EU integraciji*, mr Željko Mirkov krajnje koncizno i jednostavno objašnjava trenutno uređenje BiH kao i politiku EU prema samoj BiH i njenoj evrointegraciji. Pored toga, autor objašnjava i značaj koji bi BiH mogla imati priključenjem EU.

U četvrtoj, i poslednjoj, grupi tekstova pod nazivom *Uticao otvorenih regionalnih pitanja na proširenje Evropske unije na Zapadni Balkan* nalazi se devet tekstova. Glavna tematika ove grupe tekstova su prepreke i problemi unutar regiona koji bi mogli da uspore evrointegracije. Iz ove grupe tekstova izdvojiću četiri posebno interesantna teksta.

Prvi od njih, tekst dr Dragana Petrovića – *Prepreke i izazovi pridruživanja Srbije Evropskoj uniji*, pre svega objašnjava značaj EU danas i osvrće se na njene prednosti i nedostatke. Nakon toga autor analizira različite aspekte saradnje Srbije i EU i različita ograničenja na putu evrointegracije Srbije. U svom tekstu, *Nerešeni granični (teritorijalni) sporovi u zemljama Zapadnog Balkana – da li oni mogu biti rešeni u Evropskoj uniji?*, prof dr Vladimir Colović govori o razlozima i počecima graničnih sporova u regionu kao i mogućim posledicama istih, nakon čega navodi konkretne primere. Osim sporova u regionu autor se osvrće i na granične sporove unutar same EU iz čega na kraju izvodi zaključak i odgovor na pitanje iz naslova teksta.

U sledećem tekstu, *Značaj borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala u procesu pridruživanja zemalja Zapadnog Balkana Evropskoj uniji*, autori prof dr Željko Bjelajac i doc dr Jelena Matijašević čitaocima objašnjavaju pojmove kriminaliteta, organizovanog kriminala i korupcije i zašto je konstantna borba protiv istih važna, ne samo iz razloga što je to jedan od ključnih uslova u procesu evrointegracije. Poslednji tekst ovog zbornika, *Zaštita biodiverziteta u Srbiji: da li su javne institucije dovoljno „zelene“ za EU standarde*, autora mr Srđana Koraća bavi se jednim od pitanja koja su nedovoljno istražena i zastupljena u našoj zemlji. On navodi značaj i način na koji bi trebalo sprovesti politiku očuvanja biodiverziteta u Srbiji, kao i moguće aktere u sprovođenju te politike.

U zborniku, osim tekstova koje sam izdvojio, mogu se pročitati i tekstovi koji se bave mnogim bitnim temama vezanim kako za proces evrointegracija tako i za sam region Zapadnog Balkana. Bilo da Vas zanima ekonomija, politika, bezbednost ili neka druga oblast, velika je verovatnoća da nađete tekst koji se bavi time u ovom zborniku. Koja god oblast Vas zanima, nakon čitanja ovog zbornika, naučićete nešto novo o istoj ili će Vam neki pojam iz nje biti jasniji i pristupačniji.

Ivan RACKOVIĆ